ROLUL STATULUI ÎN MANAGEMENTUL RISCULUI DE INUNDAȚII

Victoria JURAVELI,
studentă, facultatea drept,
Universitatea de Stat din Moldova
Conducător științific: Nicolae ROMANDAȘ,
doctor în drept, profesor universitar, Academia de Administrare Publică de pe lîngă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

Floods represent great interest for the state because their appearance generates additional costs for the public purse. It is necessary to implement the flood risk management to reduce the negative effects of floods. State institutions charged with management of flood risk are: Ministry of Environment, Agency "Apele Moldovei", Hydrometeorological State Service and others. But to get good results it is necessary that these institutions have a permanent collaboration.

Inundațiile produse în numeroase țări în ultimii 5 - 10 ani și consecințele ce le-au urmat, au condus, pe fondul unei creșteri a responsabilității sociale, la o nouă abordare, aceea de management al riscului la inundații, abordare în care conștientizarea și implicarea comunităților umane au un rol esențial în evitarea pierderilor de vieți omenești și reducerea pagubelor. Această abordare este astăzi cvasigenerală și este aceea care a deschis calea spre a face față provocărilor viitoare prin introducerea unor noi concepte cum sunt mai mult spațiu pentru rîuri sau convieţuirea cu viiturile și mai ales prin asimilarea conceptului dezvoltării durabile în managementul riscului la inundații.[1]

Practica mondială a demonstrat că apariția inundațiilor nu poate fi evitată, însă ele pot fi gestionate, iar efectele lor pot fi reduse printr-un proces sistematic care conduce la un șir de măsuri și acțiuni menite să contribuie la diminuarea riscului asociat acestor fenomene. Managementul riscului la inundații înseamnă *aplicarea unor politici, proceduri și practici avînd ca obiective identificarea riscurilor, analiza și evaluarea lor, tratarea, monitorizarea și reevaluarea riscurilor în vederea reducerii acestora astfel încît comunitățile umane, toți cetățenii, să poată trăi, munci și să-și satisfacă nevoile și aspirațiile într-un mediu fizic și social durabil.* Un bun management al riscului la inundații este rezultatul unor activități intersectoriale, interdisciplinare care cuprind managementul apelor, amenajarea teritoriului și dezvoltarea

urbană, protecția naturii, dezvoltarea agricolă și silvică, protecția infrastructurii de transport, protecția construcțiilor și protecția zonelor turistice, protecția comunitară și individuală, fiecărui sector revenindu-i atribuții în realizarea unor activități specifice. Actorii implicați în managementul riscului la inundații au atribuții și responsabilități stabilite prin legi specifice sectorului de activitate. Instituțiile care posedă atribuții importante în procesul de management al inundațiilor sunt numeroase, cu multe organe implicate, adesea cu interese divergente.[2]

Principalul organ care are misiunea de a asigura realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului în gestionarea riscului de inundații este Ministerul Mediului. Anume el are în domeniul gospodăririi resurselor de apă, hidroameliorației, aprovizionării cu apă și canalizare următoarele funcții, stabilite în Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului[3]:

a) elaborează, promovează și implementează documente de politici de dezvoltare în domeniul protecției localităților, împotriva inundațiilor și subinundațiilor, precum și a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare;

b) elaborează și planifică măsuri de gospodărire și protecție a resurselor acvatice;

c) elaborează planuri de management, conform principiului de bazin hidrografic și asigură implementarea acestora în scopul satisfacerii necesităților populației și agenților economici cu servicii de alimentare cu apă și canalizare; asigură realizarea măsurilor ce decurg din colaborarea interstatală în domeniul resurselor de apă și atrage investiții la construcția obiectelor de alimentare cu apă și de canalizare, de gospodărire a apelor și de hidroameliorație.

Ministerul Mediului ca organ ce deține controlul și supraveghează activitatea tuturor instituțiilor subordonate lui, verifică dacă aceste organe îndeplinesc atribuțiile lor și în anumite cazuri se implică în elaborarea anumitor acte pentru aplicarea actelor legislative în domeniul gestionării riscului de inundații.

Autoritatea administrativă responsabilă de implementarea politicii de stat în domeniul gospodăririi resurselor de apă, hidroameliorației, aprovizionării cu apă și canalizare, care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Mediului este Agenția "Apele Moldovei". Printre obiectivele Agenției se numără elaborarea actelor legislative și normative și documentelor de politici în domeniul protecției localităților și terenurilor agricole împotriva inundațiilor și subinundațiilor și elaborarea planurilor de management conform principiului de bazin hidrografic[4].

Din cadrul Ministerului Mediului un rol important în gestionarea riscului de inundații îl are Direcția Managementul resurselor acvatice. Una dintre funcțiile principale pe care le exercită direcția este elaborarea politicilor ce țin de gospodărirea apelor, iar pentru realizarea acestei funcții, direcția verifică, de asemenea, dacă legislația națională corespunde acquis-ului comunitar.

O structură de stat cu atribuții în domeniul gestionării riscului de inundații pe plan informativ este Serviciul Hidrometeorologic de Stat. Serviciul este unica persoană juridică pe teritoriul Republicii Moldova care elaborează prognoze și avertizări privind fenomenele hidrometeorologice periculoase. Din analiza acestor reglementări prevăzute în *Legea cu privire la activitatea hidrometeorologică*[5] pot concluziona următoarele: serviciul hidrometeorologic de stat are ca principala atribuție doar prognozarea de hazarde și prevenirea populației cu privire la riscul survenirii acestora. În rest, acțiunile de după inundații sau în timpul inundațiilor în afara furnizării informației suplimentare asupra modificărilor prognozelor sau evoluției se finisează.

Un rol important în gestionarea inundațiilor îl are administrația publică locală și primarul. Datorită faptului că la survenirea evenimentului anume aici trebuie luate primele măsuri în scopul prevenirii, protecției și diminuării pagubelor produse de inundații. În Republica Moldova autoritatea publică locală și primarul nu dețin atribuții și responsabilități în domeniul respectiv. Unicele atribuții pe care le deține administrația publică locală și din care se pot deduce anumite competențe în domeniul managementul riscurilor de inundații sunt consfințite în *Legea privind administrația publică locală* în art. 14. Competențele de bază ale consiliilor locale în conformitate cu această lege sunt următoarele:

"o) aprobă, în condițiile legii, planurile urbanistice ale localităților din componența unității administrativ-teritoriale respective, precum și planurile de amenajare a teritoriului;

x) contribuie, în condițiile legii, la asigurarea ordinii publice, adoptă decizii privind activitatea poliției municipale, a pompierilor și formațiunilor de protecție civilă de interes local, propune măsuri de îmbunătățire a activității acestora."[6]

În ceea ce privește atribuțiile primarului în domeniul managementului inundațiilor, Legea administrației publice locale prevede următoarele competențe:

"s) asigură elaborarea planului general de urbanism și a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului și le prezintă spre aprobare consiliului local, în condițiile legii;

x) ia, în comun cu autoritățile centrale de specialitate și cu serviciile publice desconcentrate ale acestora, măsuri de prevenire și diminuare a consecințelor calamităților naturale, catastrofelor, incendiilor, epidemiilor, epifitotiilor și epizootiilor și, în acest scop, dispune, cu titlu executoriu, mobilizarea, după caz, a populației, agenților economici și instituțiilor publice din localitate".

Deși pentru primari legea nominalizată prevede atribuții vagi în vederea prevenirii, protecției și diminuării pagubelor provocate de inundații, totuși aceste atribuții nu sunt pe deplin detaliate pentru a fi aplicate mai strict în practică și pentru a putea prevedea o oarecare răspundere pentru neîndeplinirea acestor responsabilități. De exemplu, în România, sunt 2 manuale pentru managementul situațiilor de urgență în caz de inundații, unul pentru prefecți și

altul – pentru primari.[7] În aceste manuale se prevede formarea anumitor comitete pentru situații de urgență la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor. Aceste comitete informează prin centrul operațional județean privind stările potențial generatoare de situații de urgență și iminența amenințării acestora; evaluează situațiile de urgență produse pe teritoriul unității administrativ-teritoriale, stabilesc măsuri și acțiuni specifice pentru gestionarea acestora și urmăresc îndeplinirea lor etc.

O altă instituție abilitată cu diminuarea efectelor distructive ale inundațiilor asupra populației este Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale care reprezintă un complex de instituții specializate ale statului, ce intră în componența Ministerului Afacerilor Interne, care execută, în condițiile legii, sarcini în domeniul protecției populației, teritoriului, mediului înconjurător și proprietății în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale. Una dintre atribuțiile principale ale Serviciului prevăzute în lege[8], în domeniul gestionării riscului de inundații, este organizarea și executarea lucrărilor de salvare, a altor lucrări de urgență, în cazul declanșării situațiilor excepționale și lichidării consecințelor lor.

Consecințele inundațiilor pot fi diferite, iar restabilirea situației anterioare inundațiilor este complicată și necesită resurse financiare importante din partea statului. În majoritatea cazurilor, efectele negative ale inundațiilor sunt reparate din contul bugetului de stat, însă nu putem nega și contribuția esențială a agenților economici, persoanelor fizice și partenerilor internaționali. În alte state (de exemplu, România) există tendința de a limita aportul statului la restabilirea situației existente după inundații, în special, în ceea ce privește procurarea de noi locuințe sau restabilirea celor avariate. Astfel, propietarii de locuințe sunt obligați să-și asigure locuința împotriva inundațiilor.[9]

Astfel, din cele menționate mai sus se observă clar că între toate instituțiile menite să gestioneze riscul de inundații și să diminueze consecințele produse de ele trebuie să existe o conlucrare continuă, fiindcă acest sistem va lucra doar atunci cînd fiecare dintre aceste instituții își va îndeplini atribuțiile sale în mod conștiincios.

BIBLIOGRAFIE

1. Hotărîrea Guvernului României pentru aprobarea Strategiei naționale de management al riscului la inundații nr. 1854 din 22/12/2005.
2. Hotărîrea Guvernului României pentru aprobarea Strategiei naționale de management al riscului la inundații pe termen mediu și lung nr. 846/2010.
3. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia nr. 847 din 18.12.2009.
4. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și statelor de funcții ale Agenției "Apele Moldovei" nr. 1056 din 15.09.2008.
5. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea hidrometeorologică nr. 1536 din 25.02.1998.
6. Legea Republicii Moldova privind administrația publică locală nr. 186-XIV din 6 noiembrie 1998.
7. Ordin privind aprobarea Manualului prefectului pentru managementul situațiilor de urgență în caz de inundații și a Manualului primarului pentru managementul situațiilor de urgență în caz de inundații nr. 1240/1178 din 5 decembrie 2005.
8. Legea Republicii Moldova Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale nr. 93 din 05.04.2007.
9. Legea României privind asigurarea obligatorie a locuințelor împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren sau inundațiilor nr. 260/2008.